

SỐ 15. THÁNG 09, NĂM 2009

BẢN TIN

www.chongbanphagia.vn

CÁC VỤ KIẾN

THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ

- CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ
- CHỐNG TRỢ CẤP
- TỰ VỆ

THÔNG TIN, PHÂN TÍCH VÀ TƯ VẤN VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ, CHỐNG TRỢ CẤP VÀ TỰ VỆ Ở VIỆT NAM VÀ TRÊN THẾ GIỚI

ĐIỂM TIN

Canada chấm dứt vụ kiện chống bán phá giá đối với giày không thấm nước của Việt Nam

Ngày 25/09/2009, Tòa án Thương mại Quốc tế Canada (CITT) đã ra phán quyết về thiệt hại trong cuộc điều tra chống bán phá giá đối với sản phẩm giày và đế giày không thấm nước có nguồn gốc hoặc xuất khẩu từ Việt Nam và Trung Quốc. Theo đó, CITT khẳng định **không có thiệt hại hoặc đe dọa thiệt hại** đối với ngành sản xuất giày nội địa của Canada do hành vi bán phá giá của Việt Nam và Trung Quốc gây ra. Vì vậy, theo quy định của pháp luật về chống bán phá giá của Canada, **vụ kiện sẽ chấm dứt**. Các khoản thuế chống bán phá giá tạm thời đã thu trước đó sẽ được hoàn lại cho các doanh nghiệp xuất khẩu của Việt Nam và Trung Quốc.

Nhiều DN XK tôm VN đạt mức thuế suất thấp trong cuộc rà soát hành chính thuế CBPG của Hoa Kỳ

Ngày 08/09/2009, Bộ Thương mại Hoa Kỳ (DOC) đã công bố kết quả cuối cùng trong cuộc rà soát hành chính thuế chống bán phá giá lần thứ 3 (giai đoạn 01/02/2007 – 31/01/2008) đối với các doanh nghiệp xuất khẩu tôm nước ấm đông lạnh của Việt Nam. Theo đó, **nhiều doanh nghiệp được hưởng mức thuế suất thấp hoặc bằng 0%**.

Cụ thể cả 3 bị đơn bắt buộc trong cuộc điều tra chống bán phá giá trên, bao gồm Công ty cổ phần Minh Phú, Camimex

và Phương Nam đều đạt kết quả biên độ phá giá rất thấp: Minh Phú **0,43%**, Camimex **0,08%** và Phương Nam **0,21%**. Các công ty khác có tham gia vào cuộc điều tra đạt biên độ phá giá từ **0%** đến **4.57%**. Trong khi đó các công ty còn lại vẫn phải chịu mức thuế suất toàn quốc khá cao **25.76%**.

Theo pháp luật Hoa Kỳ, mức thuế suất sẽ bằng với biên độ phá giá được xác định cho từng doanh nghiệp. Biên độ phá giá dưới **2%** được xem là "không đáng kể" và không bị áp thuế chống bán phá giá.

Trung Quốc trả đũa thương mại Hoa Kỳ

Ngày 14/09/2009, Bộ Thương mại Trung Quốc đã ra quyết định khởi xướng **điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp** đối với một số sản phẩm ô tô và thịt gà nhập khẩu từ Hoa Kỳ. Đây được xem như một **hành động trả đũa** việc Hoa Kỳ áp dụng các biện pháp tự vệ đối với lốp xe xuất khẩu của Trung Quốc trong thời gian gần đây. Hiện tại, Trung Quốc đang tiến hành tham vấn với Hoa Kỳ về vấn đề này và nếu không thành công sẽ đề nghị WTO thành lập Ban Hội thẩm giải quyết tranh chấp.

Giá trị xuất khẩu ô tô và thịt gà của Hoa Kỳ sang Trung Quốc khoảng 2 tỷ Đô la Mỹ, tương đương với giá trị lốp xe của Trung Quốc xuất khẩu sang Hoa Kỳ. Tuy nhiên đối với Hoa Kỳ, con số trên không đáng kể nhưng đối với Trung Quốc, hàng tỷ Đô la thiệt hại và hàng trăm ngàn công nhân trong ngành sản xuất lốp xe mất việc vì mức thuế chống bán phá giá của Hoa Kỳ.

Tổng hợp tin tức về chống bán phá giá, chống trợ cấp và biện pháp tự vệ trên thế giới tháng 09/2009

TT	Ngày tháng	Nước điều tra	Nước bị điều tra	Mặt hàng bị điều tra	Biện pháp
1	29/09/2009	EU	Trung Quốc	Glyxinphotphat (Glyphosate)	Rà soát cuối kỳ thuế chống bán phá giá
2	29/09/2009	Achentina	Trung Quốc	Metan clorua (Methane chloride)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá
3	25/09/2009	Canada	Trung Quốc, Việt Nam	Giày không thấm nước (Waterproof footwear)	Ngừng điều tra chống bán phá giá do không có thiệt hại
4	25/09/2009	Achentina	Indonesia, Braxin	Sợi xơ acrylic (Acrylic fiber yarns)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá tạm thời: Indonesia: 20.71%; Braxin: 14.39 – 121.45%
5	24/09/2009	Hoa Kỳ	Trung Quốc	Muối Natri, Kali photphat (Sodium and potassium phosphate salts)	Đề đơn khởi xướng điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp
6	24/09/2009	Canada	Trung Quốc, Đài Loan	Chốt thép (Carbon steel fasteners)	Rà soát lại thuế chống bán phá giá do có thay đổi về hoàn cảnh

- Việt Nam có thể tận dụng để thoát khỏi hoặc giảm thiểu thiệt hại do các vụ kiện chống bán phá giá gây ra, đặc biệt thông qua việc:
- Vận động các nhóm có cùng lợi ích với VN: tạo mối liên kết chặt chẽ với các nhà nhập khẩu, nhà bán lẻ, nhà sản xuất sử dụng hàng xuất khẩu làm nguyên liệu đầu vào; vận động hành lang các hiệp hội người tiêu dùng...
 - Vận động các quốc gia thành viên EU có quan điểm chống lại các biện pháp chống bán phá giá để tăng số phiếu chống (có lợi cho VN) trong Hội đồng Châu Âu khi đưa ra các phân quyết cuối cùng trong cuộc điều tra chống bán phá giá.

Trong vụ da giày, nhờ các hoạt động vận động tích cực các nhóm cùng lợi ích kết hợp với những nỗ lực chứng minh về mặt kỹ thuật, VN chỉ chịu mức thuế 10% trong khi Trung quốc là 16% mặc dù trước đó biên độ phá giá của VN được xác định cao hơn Trung Quốc.

2. Vấn đề nền kinh tế thị trường (MET)

Vấn đề nền kinh tế thị trường là vấn đề thường được nói đến nhiều trong các cuộc điều tra chống bán phá giá đối với các nước chưa được công nhận là nền kinh tế thị trường vì nó ảnh hưởng trực tiếp đến việc tính toán biên độ phá giá và do đó, ảnh hưởng tới mức thuế chống bán phá giá cuối cùng. Theo cam kết gia nhập WTO, VN đồng ý bị coi là nền kinh tế phi thị trường đến năm 2018, điều này đồng nghĩa với việc trong tất cả các vụ điều tra chống bán phá giá, nước điều tra sẽ không sử dụng số liệu giá cả của VN mà sẽ lấy từ một nước ba thay thế có nền kinh tế thị trường. Hậu quả là biên độ phá giá thường được tính cao hơn (do nước thay thế thường có chi phí giá cả cao hơn của VN) dẫn đến mức thuế áp dụng cao hơn.

Tuy nhiên, từng nước có thể trao MET cho VN thông qua các thỏa thuận song phương. Cho đến nay thì cả hai thị trường xuất khẩu lớn của Hoa Kỳ và EU đều chưa công nhận VN là nền kinh tế thị trường. Tuy nhiên, theo pháp luật của EU, trong một nền kinh tế phi thị trường, mỗi nhà sản xuất xuất khẩu có thể đạt được MET (cho cá nhân doanh nghiệp) nếu đáp ứng được đầy đủ 5 tiêu chí sau:

1. Không có ảnh hưởng của Chính phủ tới việc phân bổ các nguồn lực và ra quyết định của doanh nghiệp
2. Không có những bóp méo của Chính phủ trong hoạt động của doanh nghiệp trong quá trình tư nhân hóa

3. Một luật doanh nghiệp minh bạch tồn tại và được thực thi
4. Một hệ thống pháp luật đảm bảo quyền sở hữu tồn tại và được thực thi
5. Tôn tại một khu vực tài chính thực sự độc lập với Nhà nước

Giành được MET có nghĩa là doanh nghiệp sẽ được cơ quan điều tra tính toán biên độ phá giá riêng dựa trên những số liệu của chính doanh nghiệp đó. Vì vậy mức thuế chống bán phá giá thường thấp hơn nhiều so với việc phải sử dụng số liệu từ một nước thứ ba thay thế. Tuy nhiên, kinh nghiệm từ các vụ kiện chống bán phá giá trước cho thấy rất ít trường hợp DN của VN đạt được MET do đa số các doanh nghiệp đều đạt 2 tiêu chí sau nhưng lại không qua được 3 tiêu chí đầu bởi một số lý do:

- Doanh nghiệp vẫn chịu tác động từ phía Nhà nước dưới một hình thức nào đó, chẳng hạn VN vẫn còn duy trì quyền quyết định của Chính phủ trong việc xác định giá đất đai, các nguồn tài nguyên tự nhiên, dầu mỏ...

Trong vụ da giày 6 Doanh nghiệp thất bại ở tiêu chí này do 4 DN có nghĩa vụ xuất khẩu toàn bộ hoặc một phần của sản lượng; 2 công ty thuộc sở hữu nhà nước với sự quản lý trực tiếp của nhà nước

- Quyền sử dụng đất do Cơ quan có thẩm quyền quyết định (đặc biệt là việc xác định và điều chỉnh giá)
- Hệ thống sổ sách kế toán quá kém: không đạt tiêu chuẩn quốc tế hoặc không đầy đủ, thậm chí không có

3. Những vấn đề "muôn thưở"

Để phòng tránh và đối phó với các vụ kiện chống bán phá giá thì, không chỉ ở EU mà đối với tất cả các nước khác, doanh nghiệp cần phải:

- **Luôn có sự chuẩn bị sẵn sàng** để đối phó với các vụ kiện có thể xảy ra như theo dõi sát sao tình hình xuất khẩu tại thị trường đó, nếu thấy có sự gia tăng đột biến về số lượng xuất khẩu thì phải có điều chỉnh ngay lập tức để tránh tăng trưởng quá nóng, dễ tạo ra nguyên nhân bị kiện. Ngoài ra cần chuẩn bị nhân lực và vật lực để nếu có xảy ra vụ kiện cũng có thể chủ động đối mặt. Bên cạnh đó, các doanh nghiệp cần đa dạng hóa thị trường và mặt hàng để tránh tình trạng "bỏ trứng vào một giỏ"...
- **Chủ động, tích cực tham gia** vào vụ kiện để tự bảo vệ mình.

THÔNG TIN HỮU ÍCH

CÁC VỤ KIẾN CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ TẠI THỊ TRƯỜNG EU MÀ VIỆT NAM CÓ LIÊN QUAN

TT	Mặt hàng	Thời gian khởi kiện	Mức thuế CBPG chính thức	Ghi chú
1	Giày mũ da	2005	10%	
2	Đèn huỳnh quang	2004	66,1 %	Điều tra chống lẩn tránh thuế (thuế chống bán phá giá đối với đèn huỳnh quang Trung Quốc)
3	Chốt cài inox	2004	7,7 %	
4	Ống tuýp thép	2004		Đơn kiện bị rút lại
5	Xe đạp	2004	15,8 % - 34,5 %	
6	Vòng khuyên kim loại	2004	51,2 % - 78,8 %	Điều tra chống lẩn tránh thuế (thuế chống bán phá giá đối với vòng khuyên kim loại Trung Quốc)
7	Ổ xít kẽm	2003	28%	Điều tra chống lẩn tránh thuế (thuế chống bán phá giá đối với ổ xít kẽm Trung Quốc)
8	Bật lửa ga	2002		Đơn kiện bị rút lại
9	Giày dép	1998		Vụ kiện chấm dứt do không có bằng chứng về thiệt hại đối với ngành sản xuất nội địa của EU
10	Mì chính	1998	16,8%	Điều tra chống lẩn tránh thuế (thuế chống bán phá giá đối với mì chính Trung Quốc)

TT	Ngày tháng	Nước điều tra	Nước bị điều tra	Mặt hàng bị điều tra	Biện pháp
7	24/09/2009	Achentina	Trung Quốc	Bộ ẩm trà, cafe (Dinner services, coffee and tea sets)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá chính thức
8	24/09/2009	Achentina	Paraguay	Đĩa ghi CD-R (Recordable compact disc)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá tạm thời: 0.25\$/cái, hiệu lực trong 4 tháng
9	24/09/2009	Achentina	Indonesia, Trung Quốc, Ấn Độ	Sợi polyester (DTY and Polyester fiber)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá tạm thời
10	23/09/2009	Canada	Trung Quốc	Chốt thép (Steel fasteners)	Đề đơn khởi xướng điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp
11	23/09/2009	Hoa Kỳ	Trung Quốc, Indonesia	Giấy (Coated paper)	Đề đơn khởi xướng điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp
12	18/09/2009	Achentina	New Zealand	Các sản phẩm thủy tinh (Glasswool products)	Rà soát cuối kỳ thuế chống bán phá giá
13	18/09/2009	Braxin	Trung Quốc	Ống tiêm (Syringes)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá chính thức: 7.73 – 10.67 USD/kg
14	18/09/2009	Argentina	Trung Quốc, Thái Lan, Indonesia	Lốp xe đạp (Tyres for bicycles)	Rà soát cuối kỳ thuế chống bán phá giá
15	17/09/2009	EU	Ấn Độ	Hệ thống điện graphit (Graphite electrode systems)	Rà soát cuối kỳ thuế chống bán phá giá và thuế đối kháng
16	16/09/2009	Hoa Kỳ	Trung Quốc	Ống chịu lực (Seamless Carbon and Alloy Steel Standard, Line, and Pressure Pipe)	Đề đơn khởi xướng điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp
17	15/09/2009	Achentina	Trung Quốc, Ấn Độ	Nguyên liệu màu (Coloring materials)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá sơ bộ, có hiệu lực 4 tháng.
18	15/09/2009	Achentina	Trung Quốc	Bơm điện (Electric pumps)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá
19	15/09/2009	Achentina	Trung Quốc	Máy nén khí gas (Gas screw compressors)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá
20	15/09/2009	Achentina	Trung Quốc	Ống tiêm dưới da (Hypodermic syringes)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá
21	15/09/2009	Hoa Kỳ	Achentina, Hàn Quốc	Pit-tong (Ni-Resist Piston Inserts)	Kết luận cuối cùng khẳng định có trợ cấp.
22	14/09/2009	Trung Quốc	Hoa Kỳ	Các sản phẩm ô tô và thịt gà (Automobile and chicken products)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá và chống trợ cấp
23	11/09/2009	Hoa Kỳ	Trung Quốc, Mexico	Gạch cacbon magie (Magnesia carbon bricks)	Kết luận sơ bộ khẳng định có thiệt hại do phá giá và trợ cấp
24	10/09/2009	Braxin	Bangladesh, Ấn Độ	Túi đay (Jute bag)	Rà soát cuối kỳ thuế chống bán phá giá
25	09/09/2009	Braxin	Trung Quốc	Lốp xe (Tires)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá chính thức: 0.75USD/kg
26	09/09/2009	Braxin	Trung Quốc	Giày (Shoes)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá tạm thời: 12.47/đôi
27	09/09/2009	Achentina	Braxin, Trung Quốc	Vải (Fabrics)	Quyết định áp thuế chống bán phá giá tạm thời 17.60USD/kg, thời hạn hiệu lực 4 tháng
28	09/09/2009	EU	Ấn Độ	Phim PET (Polyethylene terephthalate (PET) film)	Rà soát giữa kỳ một phần thuế chống bán phá giá và thuế đối kháng
29	09/09/2009	Hoa Kỳ	Trung Quốc	Ống dẫn dầu (Oil country tubular goods)	Kết luận sơ bộ khẳng định có trợ cấp
30	08/09/2009	EU	Trung Quốc, Hàn Quốc, Đài Loan	Sợi polyeste có tính dẻo cao (High tenacity yarn of polyesters)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá
31	04/09/2009	EU	Belarus, Thổ Nhĩ Kỳ, Ukraina	Một số sản phẩm sắt, thép (Welded tubes, pipes and hollow profiles of square or rectangular cross section, of iron other than cast iron or steel other than stainless)	Chấm dứt điều tra chống bán phá giá do nguyên đơn rút đơn kiện
32	04/09/2009	Canada	Ukraina	Tấm thép cacbon, tấm thép hợp kim (Hot-rolled carbon steel plate and high-strength low alloy steel plate)	Kết luận sơ bộ khẳng định có thiệt hại do phá giá
33	03/09/2009	EU	Iran, Pakistan, Các Tiểu Vương Quốc Ả rập	PET (Polyethelene teraphthalate)	Khởi xướng điều tra chống bán phá giá, chống trợ cấp.

CHỦ ĐỀ

THỦY SẢN ĐỐI MẶT VỚI NGUY CƠ RÀO CẢN TẠI THỊ TRƯỜNG EU VÀ CÁC VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý

Tình hình thị trường EU có những dấu hiệu không tốt đối với xuất khẩu thủy sản của Việt Nam (VN). Các doanh nghiệp thủy sản đã rất vất vả với 2 lệnh áp thuế chống bán phá giá liên tiếp của Hoa Kỳ (cá tra năm 2003 và tôm năm 2004) nay lại đang phải đối mặt với một “hiềm họa” mới ở thị trường EU. Mỗi thị trường có đặc điểm và pháp luật khác nhau, vì vậy mặc dù đã có kinh nghiệm trong các vụ kiện trước ở Hoa Kỳ, các doanh nghiệp cần tìm hiểu kỹ pháp luật và thực tiễn kiện chống bán phá giá của EU để có thể chủ động phòng tránh và đối phó nếu vụ kiện xảy ra.

I. Tình hình xuất khẩu thủy sản của VN sang thị trường EU và nguy cơ bị kiện chống bán phá giá

1. Tình hình xuất khẩu thủy sản của VN sang thị trường EU

Dưới tác động của việc Hoa Kỳ áp thuế chống bán phá giá đối với hai mặt hàng thủy sản xuất khẩu chủ lực của VN là cá tra/cá ba sa và tôm và chiến lược đa dạng hóa thị trường, thủy sản bắt đầu chuyển hướng sang nhiều thị trường khác, đặc biệt là thị trường EU. Có thể thấy rõ điều này qua kim ngạch xuất khẩu thủy sản VN sang thị trường EU tăng liên tục qua các năm: 2003-2004 (62%), 2004-2005 (70,2%), 2005-2006 (68,2%), 2006-2007 (27,2%) và 2007-2008 (24,9%). Đồng thời, EU cũng trở thành thị trường xuất khẩu lớn nhất của thủy sản VN, năm 2008 EU chiếm 25,3% thị phần, Hoa Kỳ 16,4%, Nhật 18,1%.

Tuy nhiên, không cùng với xu hướng tăng của kim ngạch, giá xuất khẩu của thủy sản VN sang EU lại có chiều hướng giảm, chẳng hạn như giá xuất khẩu bình quân của cá tra năm 2008 là 2,265 USD/kg - giảm 24,8% so với 2,815 USD/kg năm 1997.

Ở bất kỳ thị trường nào, khi lượng nhập khẩu một mặt hàng nào tăng nhanh trong khi giá nhập khẩu giảm thì đều có thể là một cái “cớ” để nước nhập khẩu kiện chống bán phá giá (dù việc giảm giá trên thực tế là do điều kiện nuôi trồng thuận lợi và tận dụng được nguồn nhân công rẻ).

2. Nguy cơ bị kiện chống bán phá giá tại EU

Nguy cơ từ tình hình thế giới

Xu hướng tự do hóa thương mại và khủng hoảng kinh tế thế giới trong thời gian gần đây cùng hệ quả của nó buộc các nước phải tìm đến các giải pháp kiềm chế và khắc phục. Và như một quy luật tất yếu, chủ nghĩa bảo hộ lại bắt đầu được chú ý tới và sử dụng nhiều hơn dưới nhiều hình thức biến hóa khác nhau. Điều này lý giải cho một thực tế là số lượng các biện pháp chống bán phá giá trên thế giới bắt đầu tăng (năm 2008 tăng 17% so với 2009) sau một thời kỳ dài giảm (2001 – 2007). Các nghiên cứu cũng cho thấy từ trước tới nay cứ sau mỗi cuộc khủng hoảng kinh tế, số lượng các vụ kiện phòng vệ thương mại lại gia tăng sau thời gian đó từ 6 tháng đến 1 năm. Thời điểm hiện nay, khi kinh tế thế giới đang có dấu hiệu hồi phục, cũng là lúc bắt đầu xuất hiện các vụ kiện chống bán phá giá ngày càng nhiều hơn.

Bên cạnh đó, xu thế tự do hóa thương mại bắt đầu hướng mạnh đến các sản phẩm nông nghiệp mà trước đây vẫn được các nước bảo hộ nghiêm ngặt. Mặc dù vòng đàm phán Doha chưa ngã ngũ nhưng sản phẩm nông nghiệp đang được tháo dần bảo hộ trong các hiệp định song phương. Trước xu hướng này, một số hiệp hội ngành hàng nông nghiệp ở nhiều nước xuất khẩu đã bắt đầu tìm đến các công cụ bảo vệ trong đó có chống bán phá giá.

Nguy cơ từ phản ứng dây chuyền

Theo ý kiến của một số chuyên gia khi một sản phẩm bị kiện chống bán phá giá tại một thị trường nào đó thì việc xuất khẩu sang các thị trường khác cũng bị đặt ở tình trạng bảo động (đặc biệt với những thị trường lớn). Lý giải đơn giản được nước nhập khẩu đưa ra là nếu một sản phẩm đã từng bị kết luận bán phá giá ở một nước khác thì hành vi đó cũng có thể lặp lại tương tự ở nước họ. Trong khi đó, các sản phẩm cá tra/ba sa và tôm của VN đã từng bị kiện và áp thuế chống bán phá giá tại thị trường Hoa Kỳ. Hành động này rất có thể sẽ được tiếp tục tại thị trường EU – một trong những thị trường sử dụng nhiều nhất công cụ chống bán phá giá trên thế giới.

II. Những đặc điểm chính trong Pháp luật về Chống bán phá giá của EU

Về cơ bản, pháp luật về chống bán phá giá của các nước được xây dựng trên cơ sở các quy định của WTO mà cụ thể là Điều VI của Hiệp định chung về Thuế quan và Thương mại (GATT) và Hiệp định về Chống bán phá giá (ADA). Tuy nhiên, pháp luật về chống bán phá giá của mỗi nước lại có những quy định cụ thể riêng về từng quy trình và thủ tục. Đúng từ góc độ doanh nghiệp xuất khẩu, so sánh với Hoa Kỳ và một số nước khác, pháp luật về chống bán phá giá của EU là tương đối linh hoạt và mềm dẻo trong cả thủ tục điều tra và biện pháp áp dụng. Và do đó, nếu biết tận dụng triệt để các công cụ vận động kết hợp với các kỹ thuật kháng kiện, doanh nghiệp có thể giảm thiểu thiệt hại từ một vụ kiện chống bán phá giá ở EU.

1. Cơ quan có thẩm quyền

Theo quy định của EU, có 3 cơ quan có thẩm quyền trong một cuộc điều tra chống bán phá giá là Ủy ban Châu Âu (chịu trách nhiệm điều tra chính, cả điều tra về phá giá và thiệt hại), Ủy ban Tư vấn (đưa ra ý kiến tham vấn), Hội đồng Châu Âu (đưa ra các quyết định cuối cùng). Như vậy, cơ quan có thẩm quyền cao nhất trong một cuộc điều tra chống bán phá giá của EU là Hội đồng Châu Âu bao gồm đại diện của tất cả các quốc gia thành

viên EU. Do đó, các phán quyết trong một cuộc điều tra chống bán phá giá của EU được đưa ra ở cấp cao hơn và mang tính chính trị nhiều hơn ở Hoa Kỳ (chỉ bao gồm 2 cơ quan điều tra là Bộ Thương mại và Ủy ban Thương mại Quốc tế Hoa Kỳ).

2. Điều kiện áp thuế

WTO chỉ quy định 3 điều kiện cần và đủ để có thể áp thuế chống bán phá giá là: (i) có hành vi bán phá giá; (ii) có thiệt hại đáng kể gây ra đối với ngành sản xuất nội địa và (iii) có mối quan hệ nhân quả giữa phá giá và thiệt hại. Tuy nhiên, riêng EU lại có thêm một điều kiện nữa là (iv) lợi ích cộng đồng.

“Lợi ích cộng đồng” là một khái niệm tương đối mơ hồ và rộng, có thể hiểu đơn giản là lợi ích của những người chịu ảnh hưởng bởi hàng nhập khẩu, bao gồm các nhà sản xuất nội địa, nhà nhập khẩu, nhà sản xuất sử dụng hàng nhập khẩu làm nguyên liệu đầu vào, người tiêu dùng. Đây là một quy định mở rộng nghĩa vụ của EU theo WTO, giúp “kiềm chế” hơn số vụ điều tra đi đến kết luận áp thuế vì phải đáp ứng được đầy đủ cả 4 điều kiện trên.

3. Mức thuế chống bán phá giá

Mức thuế chống bán phá giá thường được các nước áp dụng bằng với biên độ phá giá và điều này cũng phù hợp với quy định của WTO “không được áp thuế cao hơn biên độ phá giá”. Tuy nhiên, EU lại nới lỏng quy định này bằng việc sử dụng nguyên tắc tính thuế thấp hơn. Cụ thể, theo quy định của EU, mức thuế áp đặt không được vượt quá biên độ phá giá hoặc biên độ thiệt hại (tùy cái nào thấp hơn), tuy nhiên thuế này “nên thấp hơn” biên độ phá giá nếu điều này đủ để loại bỏ thiệt hại cho ngành sản xuất của EU. Do đó, có tới 70% các vụ kiện chống bán phá giá tại EU có mức thuế suất cuối cùng thấp hơn biên độ phá giá.

Ngoài ra, nếu so sánh với Hoa Kỳ thì các mức thuế chống bán phá giá mà EU áp dụng cũng thường thấp hơn so vì EU không sử dụng phương pháp Zeroing (“Quy về 0”) trong tính toán biên độ phá giá (đây là phương pháp quy về 0 đối với những biên độ phá giá dương làm tăng nguy cơ có kết luận phá giá và tăng mức thuế chống bán phá giá). EU cũng có quy định rõ ràng “không đánh thuế chống thuế” tức là sẽ không đồng thời tiến hành điều tra và áp thuế chống bán phá giá và thuế đối kháng như Hoa Kỳ đã thực hiện trong một số vụ kiện (mà gần đây nhất là vụ kiện chống bán phá giá và trợ cấp đối với túi nhựa PE nhập khẩu từ VN).

4. Áp thuế

EU sử dụng phương thức áp thuế cho tương lai, tức là xác định mức thuế phải thu ngay từ đầu và không thay đổi trong suốt quá trình áp thuế (trừ khi có yêu cầu rà soát lại), khác với Hoa Kỳ sử dụng phương thức thu thuế hồi tố (hàng năm rà soát lại để xác định mức thuế thực thu). Quy định này giúp doanh nghiệp chủ động hơn trong việc tính toán giá cả cho các đơn hàng xuất khẩu vì có thể xác định được rõ ràng khoản thuế phụ thêm. Bên cạnh đó, thời hạn áp thuế của EU cũng linh hoạt hơn (ví dụ vụ giấy mũ da Việt Nam, thời hạn áp thuế ban đầu là 2 năm thay vì 5 năm theo quy định), giúp giảm gánh nặng thuế kéo dài cho các doanh nghiệp bị ảnh hưởng.

III. Bài học từ vụ da giày và những lưu ý đối với VN

Cho đến nay, VN đã từng phải đối mặt với 10 vụ kiện chống bán phá giá tại thị trường EU, trong đó có 7 vụ dẫn đến áp thuế chính thức, 2 vụ đơn kiện bị rút lại và 1 vụ không có bằng chứng về thiệt hại nên chấm dứt. Vụ kiện lớn nhất là vụ giấy mũ da năm 2005 với mức thuế chống bán phá giá cuối cùng là 10%. Có khả năng nhiều bài học có thể rút ra được từ vụ kiện này:

1. Tận dụng những điểm “linh hoạt” trong pháp luật về chống bán phá giá của EU

Như đã phân tích ở trên, pháp luật về chống bán phá giá của EU nhìn chung là lỏng lẻo hơn so với Hoa Kỳ ở một số vấn đề như “lợi ích cộng đồng”, quy trình điều tra linh hoạt, nguyên tắc áp thuế thấp hơn.... Đây chính là những điểm mà doanh nghiệp

